

In gesprek op een cultuursensitieve manier

Voor professionals in de zorg en het sociale domein

Als professional ga je ook in gesprek over onderwerpen die gevoelig kunnen liggen, zoals meisjesbesnijdenis. Je hebt hier kennis over, maar voelt misschien toch twijfel of spanning om het te bespreken.

Hoewel het voor de professional anders kan aanvoelen, weten we uit ervaring, dat de mensen die je spreekt vaak wél willen praten over meisjesbesnijdenis. Zij zijn namelijk zelf expert van hun eigen leven. En weten als geen ander hoe bijvoorbeeld familieverhoudingen liggen en welke belangen er spelen. Wees je daarvan bewust en gebruik dit.

In gesprekken over meisjesbesnijdenis is cultuursensitieve communicatie het uitgangspunt. Wanneer spreken we over culturele overeenkomsten en verschillen in communicatie? Dit gesprekskaartje ondersteunt jou als professional in je gesprekken over meisjesbesnijdenis.

Tips voor het gesprek

1 Begin: Maak kennis en bouw vertrouwen op

- **Bereid het gesprek voor.** Bedenk vooraf of een tolk nodig is. Vraag welke taal de voorkeur heeft, of iemand een man of vrouw als tolk wil. En of het iemand uit de gemeenschap kan zijn, of liever niet.
- **Begin met contact.** Om meisjesbesnijdenis te kunnen bespreken, is vertrouwen nodig. Neem daarom de tijd om vertrouwen op te bouwen. Vertel kort iets over jezelf. Leg vooral goed uit wat het doel van het gesprek is, hoe lang het duurt en dat je geheimhoudingsplicht hebt.
- **Verplaats je in de ander.** Wees je bewust van je eigen aannames en check deze tijdens het gesprek. Laat de ander vertellen, zonder het zelf in te vullen. Bijvoorbeeld: "Ik weet niet hoe het voor jou is. Wil je daar iets over vertellen?"

2 Tijdens: Respectvol en duidelijk communiceren

- **Wees bewust van lichaamstaal.** Let op gezichtsuitdrukkingen, houding en toon, zowel van jezelf als van je gesprekspartner. Lichaamstaal zegt vaak meer dan woorden.
- **Spreek bewust en rustig.** Gebruik korte zinnen en makkelijke woorden. Leg informatiemateriaal altijd uit en geef dit niet zomaar mee.
- **Wees concreet.** Vraag naar concrete zaken (bijvoorbeeld: "Wat zijn belangrijke tradities in jouw familie") en niet naar grote abstracte begrippen (zoals: "Wat is jouw cultuur?")
- **Ga het gesprek over cultuur aan.** Het is belangrijk om inzicht te krijgen in cultuur, religie, taal en etnische achtergrond. Vraag naar gezinssamenstelling, rollen binnen het gezin, beslissers, belangrijke regels of rituelen.

- **Leid gevoelige onderwerpen in.** Bijvoorbeeld: "Er zijn verschillende dingen die ik graag met je wil bespreken. Dat kan moeilijk zijn, maar het is wel belangrijk om dit te bespreken."
- **Communiceer gevoelige onderwerpen impliciet of indirect.** Begin breed met algemene vragen over opvoeding of tradities en zoom steeds verder in op het onderwerp meisjesbesnijdenis.
- **Stel open vragen en vraag respectvol door.** Bijvoorbeeld: "Hoe wordt er in jouw familie over gedacht?" i.p.v. "Ben jij besneden?" Zorg dat je vragen in de vorm van een gesprek worden beantwoord; maak het niet tot een verhoor.
- **Bevestig en vat samen.** Vat antwoorden van je gesprekspartner samen en bevestig expliciet wat deze zegt, om te laten zien dat je het begrijpt. Durf door te vragen.
- **Gebruik de terugvraagmethode.** Nodig de ander uit om te praten. Check of je alles goed hebt uitgelegd. Gebruik hiervoor de terugvraagmethode: "Ik wil weten of ik het goed heb uitgelegd. Wil je mij vertellen wat ik gezegd heb?"

3 Na: Werk samen

- **Sluit af met openheid.** Het is goed om meisjesbesnijdenis vaker te bespreken. Bied je gesprekspartner een opening aan voor een vervolgesprek en bespreek je professionele bereikbaarheid.
- **Vraag naar wensen.** Vraag of extra ondersteuning in een volgend gesprek nodig is (bijvoorbeeld met een sleutelpersoon, cultuursensitief expert of andere hulpverlener).
- **Ken je professionele grenzen.** Soms kom je voor moeilijke afwegingen te staan. Wees bewust van je eigen expertise en grenzen. Ga niet pionieren maar overleg, vraag advies of verwijs door.

Voorbeeldvragen

- Wat moet ik weten over culturele tradities die voor jou belangrijk zijn?
- In Nederland kennen we tradities zoals meisjesbesnijdenis niet. Het is mijn taak om hierover met je te praten. Wat zou je hierover willen vertellen?
- Wat zijn belangrijke regels in jouw familie?
- Wie neemt belangrijke beslissingen in jouw familie? Hoe worden deze genomen?
- Hoe wordt er in land van herkomst naar deze traditie gekeken? En hoe is dat in jouw familie? En hoe is dat voor jou zelf?
- Is er iets veranderd in hoe je kijkt naar meisjesbesnijdenis sinds je in Nederland woont?"
- Als je vroeger iets moeilijks meemaakte, wat deed je dan? Naar wie ging je voor steun?"
- Wie hier in Nederland kan jou steunen als je iets moeilijk vindt? Met wie kun je praten over je situatie, ervaringen en emoties?

Notities

Vragen of meer informatie?

Mail naar focalpointmeisjesbesnijdenis@pharos.nl of kijk op meisjesbesnijdenis.nl